

Kehittämisohjelma maahanmuuttajien kotouttamiseksi liikunnan avulla

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:16

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä.

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar.

Kehittämisohjelma maahanmuuttajien kotouttamiseksi liikunnan avulla

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:16

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto / *Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen*

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

ISBN 978-952-485-879-3 (nid.)

ISBN 978-952-485-880-9 (PDF)

ISSN 1458-8102 (Painettu)

ISSN 1797-951 X (PDF)

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2010:16

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
30.3.2010

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Opetusministeriön sisäinen valmisteluryhmä Puheenjohtaja: kulttuuriasianneuvos Seppo Paavola Sihteeri: suunnittelija Kari Koivumäki Jäsenet: pääsihteeri Kirsti Laine, erikoissuunnittelija Mikko Cortés Téllez		Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä Toimeksiantaja Opetusministeriö Toimielimen asettamisvm Dnro	
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Kehittämishjelma maahanmuuttajien kotouttamiseksi liikunnan avulla (Programmet för integration av invandrare med hjälp av idrott)			
Julkaisun osat Muistio			
Tiivistelmä Valtioneuvoston 11.12.2008 tekemän periaatepäätöksen, liikunnan edistämisen linjat, toimenpide-osan mukaan "laaditaan ja toteutetaan maahanmuuttajataustaisten kotoutumista liikunnan avulla edistävä kehittämisselma yhteistyössä muun sivistys- ja kulttuuritoimen kanssa". Liikunnan kotouttamistoimenpiteet tähtäävät siihen, että maahanmuuttajat voivat osallistua liikuntatoimintaan kuten muutkin maassa asuvat. Liikuntatoimintaan osallistuminen voi edistää maahanmuuttajien osallisuutta, työllistyvyyttä ja sosiaalisten suhteiden kehittymistä. Painopisteinä ohjelmassa ovat maahanmuuttajalapsen ja -nuoren, aikuisten maahanmuuttajien terveyttä edistävä liikunta sekä urheilu- ja liikuntaseurojen toiminta maahanmuuttajille. Kehittämisselma on laadittu mahdollisimman kattavasti inklusioperiaatteen mukaiseksi. Kehittämisselman toimenpiteet: MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMISOHJELMA LIIKUNNAN AVULLA Ohjelman kehittämistoimenpiteet: 1 OPM:n ohje lisäämään liikuntapaikkojen saavutettavuutta maahanmuuttajien näkökulmasta 2 OPM:n toimintamääräraha pääsääntöisesti vain yhdelle valtakunnalliselle tai alueelliselle liikuntajärjestölle 3 Liikuntajärjestöjen toimintamäärärahaa voidaan nostaa myös erityisperustein 4 Erityisavustuksien kriteerit mm. hyödynnettävyys valtakunnallisesti ja inklusioperiaate 5 Määräraha 2011 valtion talousarvioesitykseen lasten ja nuorten kotouttamiseksi liikunnan avulla 6 Liikkuva koulu -hankkeen pilotoinnissa maahanmuuttajakouluja mukaan 7 Maahanmuuttajien liikunnan seurantaan systemaattinen seurantatietoa tuottava toteuttamistapa 8 Valtion liikuntaneuvoston rakenteen uudistuksessa huomioon mm. maahanmuuttaja-asiat 9 Valtakunnallinen maahanmuuttajafoorumi liikunnan säännöllisten neuvottelupäivien yhteyteen 10 Indikaattorit maahanmuuttajien kotouttamisesta liikunnan avulla Työryhmä on ohjelman valmistelun aikana järjestänyt 5.2.2010 asiantuntijoiden kuulemistilaisuuden sekä pitänyt yhteyksiä alalla toimiviin organisaatioihin siten, että alan kentän mielipiteitä on otettu huomioon ohjelmassa. Muistio on hyväksytty kulttuuri- ja urheiluministerin johtoryhmässä 9.3.2010.			
Avainsanat Maahanmuuttajat, valtion liikuntahallinto, kotouttaminen			
Muut tiedot			
Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:16		ISSN 1458-8102(painettu) 1797-951X (PDF)	ISBN 978-952-485-879-3 (nid.) 978-952-485-880-9 (PDF)
Kokonaissivumäärä 23	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Yliopistopaino		Kustantaja Opetusministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
30.3.2010

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Undervisningsministeriets interna beredningsgrupp Ordförande: Kulturråd Seppo Paavola Sekreterare: Planerare Kari Koivumäki Medlemmar: Generalsekreterare Kirsti Laine, Specialplanerare Mikko Cortés Téllez	Typ av publikation Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar		
	Uppdragsgivare Undervisningsministeriet		
	Datum för tillsättande av	Dnro	
Publikation (även den finska titeln) Programmet för integration av invandrare med hjälp av idrott (Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma liikunnan avulla)			
Publikationens delar Promemoria			
Sammandrag <p>Enligt åtgärdsavsnittet i statsrådets principbeslut av 11.12.2008 om de motionsfrämjande riktlinjerna "utarbetas och genomförs utvecklingsprogrammet för främjande av integration av personer med invandrabakgrund med hjälp av idrott i samarbete med de övriga bildnings- och kulturväsenden".</p> <p>Integrationsåtgärderna för idrott siktar på att invandrare kan likväl som andra som bor i landet delta i idrottsverksamhet. Deltagandet i idrottsverksamhet kan främja delaktighet, sysselsättning och utveckla sociala förbindelser för invandrare. Programmets tyngdpunkt ligger på invandrabarn och unga, hälsofrämjande idrott för vuxna invandrare samt idrotts- och motionsföreningarnas verksamhet för invandrare. Utvecklingsprogrammet är utarbetad så omfattande som möjligt i enlighet med principen om inklusion.</p> <p>Utvecklingsprogrammets åtgärder:</p> <p>PROGRAMMET FÖR INTEGRATION AV INVANDRARE MED HJÄLP AV IDROTT</p> <p>Programmets utvecklingsåtgärder:</p> <ol style="list-style-type: none">1 UVM:s direktiv om att öka åtkomligheten av idrottsanläggningar från invandrararnas perspektiv2 UVM:s verksamhetsanslag i regel endast till en riksomfattande eller regional idrottsorganisation3 Verksamhetsanslaget för idrottsorganisationer kan också höjas på särskilda grunder4 Kriterierna för specialunderstöd bl.a. riksomfattande tillgänglighet och principen om inklusion5 Anslag i statens budgetproposition för år 2011 för integration av barn och unga med hjälp av idrott6 Invandraraskolor med i pilotprojektet Främjande av motion i skolan (Liikkuva koulu)7 Ett systematiskt utformnings sätt som producerar uppföljningsdata om uppföljningen av invandrararnas idrott8 Vid strukturreformen av statens idrottsråd beaktas bl.a. invandrarärenden9 Ett riksomfattande invandrarforum i samband med regelbundna förhandlingsdagar för idrott10 Indikatorer för integration av invandrare med hjälp av idrott. <p>Arbetsgruppen har vid beredningen av programmet den 5.2.2010 ordnat ett hörande av sakkunniga och hållit kontakt med organisationer som är verksamma inom området på ett sådant sätt, att åsikterna från fältet inom området speglas i programmet.</p> <p>Promemorian godkändes vid kultur- och idrottsministerns ledningsgrupp den 9 mars 2010.</p>			
Nyckelord Invandrare, statens idrottsförvaltning, integration			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2010:16	ISSN 1458-8102 (Print) 1797-951X (Online)	ISBN 978-952-485-879-3(htf.) 978-952-485-880-9(PDF)	
Sidoantal 23	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Universitetsstryckeriet		Förlag Undervisningsministeriet	

Description

Publisher
Ministry of Education

Date of publication
30.3.2010

Authors (If a committee: name of organ, chair, secretary) In-house preparation group Chair: Counsellor for Cultural Affairs Seppo Paavola Secretary: Planning Officer Kari Koivumäki Members: General Secretary Kirsti Laine Senior Advisor Mikko Cortés Téllez	Type of publication	
	Reports of the Ministry of Education, Finland	
	Contracted by Ministry of Education	
	Committee appointed on	Dnro
Name of publication		
Programme for integrating immigrants through sports		
Parts Memorandum		
Abstract		
Programme for integrating immigrants through sports One of the measures recorded in the government resolution on sport promotion, adopted on 11 December 2008, was a development programme for using sports to promote the integration of persons with immigration backgrounds in cooperation with other operators in the education and culture sector. The aim of the integration measures is to help immigrants participate in sportive activities in the same way as all the other residents. Sport participation may enhance immigrants' inclusion, employability and social relations. Priority is given to immigrant children and youth; adults' health-enhancing physical activity; and sport provision geared to immigrants in sports clubs. The development programme has been devised on the broadest possible basis according to the inclusion principle. The measures in the programme for integrating immigrants through sports: <ol style="list-style-type: none"> 1. Ministry of Education guidelines for enhancing the accessibility of sports facilities from the immigrant viewpoint 2. Ministry of Education appropriation, as a rule, only for one national or regional sports body 3. The operational funding of sports bodies may be raised for special reasons 4. The criteria in the allocation of special-purpose subsidies will include national applicability and the inclusion principle 5. An appropriation for the integration of children and young people through sports to be included in the 2011 budget 6. Immigrant schools to be included in the schools piloting the Liikkuva koulu (School in motion) project 7. A method of systematic information production to be developed for the monitoring of immigrants' sportive activities 8. Questions relating to immigration as one consideration in the structural reform of the national Sports Council 9. A national immigrant forum attached to the discussion events regularly held in the field of sport 10. Development of indicators describing immigrant integration through sports. In order to take the opinions of the field into account in the programme, the committee held a consultation event for experts on 5 February 2010 and kept in touch with organisations working in the field. The report was approved by the executive group of the Minister of Culture and Sport on 9 March 2010.		
Key words		
Immigrants, state sports administration, integration		
Other information		
Name and number of series Reports of the Ministry of Education, Finland 2010:16	ISSN 1458-8102 (Print) 1797-951x (Online)	ISBN 978-952-485-879-3 (pbk.) 978-952-485-880-9(PDF)
Number of pages 23	Language Finnish	Price
Distributed by Helsinki University Print		Degree of confidentiality public
Published by Ministry of Education		

Sisältö

1	Lähtökohdat	7
1.1	Toimeksianto	7
1.2	Kotouttaminen ja liikunta sen tukimuotona	7
1.3	Kehittämisohjelman tarkoitus	8
2	Maahanmuuttajien liikunta ja liikuntapalvelut	9
3	Visiot	11
3.1	Maavisio	11
3.2	Kunta- ja seuravisio	11
4	Kehittämisohjelman tavoitteet ja periaatteet	13
4.1	Inklusioperiaate	13
4.2	Liikuntatoimen yleiset tavoitteet	13
4.3	Kehittämisohjelman kohderyhmät ja painopisteet	13
4.3.1	<i>Maahanmuuttajalapset ja -nuoret</i>	13
4.3.2	<i>Aikuisten maahanmuuttajien terveyttä edistävä liikunta</i>	14
4.3.3	<i>Urheilu- ja liikuntaseurojen toiminta maahanmuuttajille</i>	14
5	Kehittämistoimenpiteet 1–10	15
	Lähteet ja kirjallisuus	22
	Liite	23

1 Lähtökohdat

1.1 Toimeksianto

Valtioneuvoston 11.12.2008 tekemässä periaatepäätöksessä liikunnan edistämisen linjoista asetetaan yhdeksi tavoitteeksi liikunnan lisääminen erityistoimia vaativien väestöryhmien keskuudessa. Erityistoimien kohderyhmänä mainitaan liikkumisesteiset, maahanmuuttajataustaiset ja työttömät. Periaatepäätöksen toimeenpano-osan mukaan "laaditaan ja toteutetaan maahanmuuttajataustaisten kotoutumista liikunnan avulla edistävä kehittämisohjelma yhteistyössä muun sivistys- ja kulttuuritoimen kanssa". Asia vahvistetaan myös opetusministeriön maahanmuuttopoliittisissa linjauksissa (OPM:n julkaisuja 2009:48).

1.2 Kotouttaminen ja liikunta sen tukimuotona

Maahanmuuttajilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat ulkomaan kansalaisia, mutta asuvat pysyvässä tarkoituksessa Suomessa. Lisäksi tulevat kyseeseen myös maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Suomessa on tällä hetkellä kaikkiaan n. 150 000 maahanmuuttajaa.

Kotouttamisen tavoitteena on, että maahanmuuttajat voivat osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan kuten muutkin maassa asuvat. Suomen tai ruotsin kielen oppiminen on yksi kotoutumisen keskeinen tekijä.

Sisäasiainministeriö vastaa maahanmuuttajien kotouttamisesta ja ohjaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, joilla on yhteistyössä kuntien kanssa vastuu maahanmuuttaja kotouttamisasioissa paikallistasolla.

Liikunnan kotouttamistoimenpiteet tähtäävät siihen, että maahanmuuttajat voivat osallistua liikuntatoimintaan kuten muutkin maassa asuvat.

Urheilun ja liikunnan toimivuus kotouttamistarkoituksessa perustuu liikunnan konkreettisuuteen ja tiettyjen urheilu- ja liikuntalajien maailmanlaajuiseen tunnettavuuteen ja suosioon etenkin lasten ja nuorten keskuudessa. Urheilun ja liikunnan tunnettavuus yli rajojen tarjoaa hyvän mahdollisuuden vuorovaikutuksen aikaansaamiseksi maahanmuuttajien ja kantaväestön kesken.

Liikuntatoimintaan osallistuminen voi edistää maahanmuuttajan osallisuutta, työllistyyttä ja sosiaalisten suhteiden kehittymistä. Näin muodostunut vuorovaikutus voi auttaa myös parempaa kotoutumista.

1.3 Kehittämishojelman tarkoitus

Kotoutumisen onnistuminen liikunnan avulla ratkeaa viime kädessä kunnan ja sen liikuntatoimen sekä urheiluseurojen paikallistason ratkaisuista. Liikuntakentän muita toimijoita ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, liikunnan aluejärjestöt, lajiliitot ja muut liikuntajärjestöt, liikunnan valtakunnalliset ja alueelliset koulutuskeskukset sekä opetusministeriö ja liikunnan kattojärjestönä Suomen Liikunta- ja urheilu ry. Näiden toimijoiden mahdollisuutena on lisätä omilla toimillaan edellytyksiä paikallistason toiminnalle. Toimijakentän yhteispeli, päällekkäisyydet poistava työnjako sekä synergiaetujen hyväksikäyttö edistävät vaikuttavaa lopputulosta.

Kehittämishojelman tarkoituksena on linjata opetusministeriön rooli maahanmuuttajien kotouttamisen kentässä. Käytännössä tämä tarkoittaa lähinnä resurssi- ja informaatio-ohjauksen muotoja ja informaatio-ohjauksen edellytyksenä olevan tietovarannon kehittämistä. Opetusministeriön linjaukset on tarkoitettu muun toimintakentän tietoon, jolloin linjaukset voivat palvella kunkin toimijan oman roolin asemoimista liikunnan kotouttamistyössä.

2 Maahanmuuttajien liikunta ja liikuntapalvelut

Kymmenen vuotta sitten Suomessa oli noin 75 000 maahanmuuttajaa. Tällä hetkellä heitä on jo noin 150 000 ja määrä nousee lähivuosina. Suhteellisen voimakas lisääntyminen on jatkunut jo 1990-luvun alusta lähtien, kun vuosittain Suomeen on muuttanut noin 10 000 uutta maahanmuuttajaa. Maahanmuuttajaväestö on pääväestöä nuorempaa. Vanhusten osuus maahanmuuttajaväestössä on pieni. Pääkaupunkiseudun osuus maamme maahanmuuttajaväestöstä on koko ajan ollut lähes 50 % kokonaisuudesta.

Opetusministeriö on tukenut vuodesta 1996 eteenpäin SLU:n työtä maahanmuuttajien liikunnan kehittämiseksi. SLU:n toiminta maahanmuutto- ja kotoutumisasioissa on aikaisemmin organisoitu erillisen suvaitsevaisuusvaliokunnan kautta. Nykyisin toiminta sisältyy Reilu peli -valiokunnan työhön, jonka alaisuudessa toimii erillinen maahanmuuttajatyöryhmä.

SLU on vuodesta 1996 lähtien jakanut hanketukia monikulttuurisiin liikuntatoimintoihin, joiden avulla on edistetty maahanmuuttajien liikuntaa. Suurimmillaan kyseinen hanketuki oli vuonna 1998. Tästä eteenpäin hanketuki on pienentynyt ollen nykyisin noin 40 000 euroa vuodessa. Hankkeista on laadittu arviointi vuonna 2003 (Kati Myrén: Kohtaamisia liikunnan kentällä – Liikunnan suvaitsevaisuushankkeiden arviointi 1996–2002).

Opetusministeriön kehittämisohjelman valmistelussa on otettu huomioon samanlaisesti valmistelussa oleva Suomen Liikunta ja urheilu ry:n Monikulttuurisen liikunnan toimintaohjelma 2010–2015. SLUn toimintaohjelmaluonnoksessa painottuvat koulutus-, viestintä- ja tiedotustoimenpiteet kun taas opetusministeriön ohjelmassa normi-, resurssi-, ja informaatio-ohjaus sekä tietovarannon kehittäminen.

Maahanmuuttajien liikuntatoimintaa edistämään syntyi Suomeen 1990-luvun aikana myös kaksi erillistä kattojärjestöä: Liikuntaa ja kulttuuria kansainvälisesti LIIKKUKAA ry ja Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry, joista jälkimmäinen on myös SLU:n jäsenjärjestö. Huomattava osa maahanmuuttajien omista paikallisista liikuntajärjestöistä on jäseninä FIMU ry:ssä ja Liikkukaa ry:ssä. Muutoinkin maahanmuuttajien liikuntaan liittyvä kansalaistoiminta on ollut kasvamassa.

Lajiliitoista erityisesti Suomen Palloliitto ry on määrätietoisesti toiminut rasismia vastaan ja maahanmuuttajien osallisuuden lisäämiseksi.

Kuntien liikuntatoimen kautta toteutetaan ja tuetaan maahanmuuttajien liikuntatoi-

mintaa, josta on tehty tilanneselvitys SLU:ssa vuonna 2006 (SLU-julkaisu 3/2007). Kysely tehtiin 20 suurimmalle kaupungille, joissa siis asuu valtaosa maahanmuuttajaväestöstä. Selvityksen mukaan kuudessa kaupungissa oli liikuntavirastossa maahanmuuttajien liikunnasta vastaava työntekijä (Helsinki, Turku, Pori, Vaasa, Joensuu ja Jyväskylä). Suurin osa kuntien järjestämästä maahanmuuttajien liikuntatoiminnasta on integroitu pääväestön liikuntaan (9 kuntaa) ja kolme kaupunkia järjestää myös erillistä liikuntatoimintaa maahanmuuttajaväestölle. Viidellä kaupungilla on sekä integroitua että erillistä liikuntatoimintaa. Kaupungeista kahdeksan myöntää erillisiä toiminta-avustuksia maahanmuuttajataustaisille paikallisyhdistyksille liikunnan järjestämiseen.

Kansainvälisellä tasolla urheilussa esiintyvään rasismiin ja maahanmuuttajien osallisuuden urheilussa ovat erityisesti kiinnittäneet huomiota Euroopan neuvosto ja järjestöistä Euroopan jalkapalloliitto UEFA yhteistyössä Football against Racism in Europe (FARE:n) kanssa.

Maahanmuuttajien liikuntatoimintaa järjestetään tällä hetkellä Suomessa siis mm. seuraavien yhteisöjen kautta:

- Liikkukaa ry (31 jäsen seuraa, joiden maahanmuuttajataustaisia harrastajia on n. 2000). Valtionavustaminen opetusministeriöstä vuosina 2006–2008 on ollut yhteensä 215 000 euroa.
- FIMU ry (34 jäsen seuraa, joista pääosa on maahanmuuttajien urheiluseuroja). Valtionavustus opetusministeriöstä on vuositasolla ollut n. 20 000 euroa.
- SLU:n tukemat n. 35–40 paikallista liikuntaseuraa (n. 40 000 euroa per vuosi), joista osa on yllämainittujen järjestöjen paikallisyhdistyksiä.
- Suomen Palloliiton kautta organisoitu jalkapalloon liittyvä maahanmuuttajien toiminta, jonka avustukset vuosina 2006–2008 ovat olleet yhteensä 190 000 euroa.
- Kuntien kautta tuetut liikuntaseurat, jotka ovat osin samoja em. järjestöjen paikallisyhdistysten kanssa.

Kokonaisuutena näyttää siltä, että maahanmuuttajien liikuntatoiminta on nyt kehittynyt kahden tätä tarkoitusta varten perustetun erityisorganisaation piirissä. Lukuun ottamatta Suomen Palloliitto ry:tä liikunnan lajiliitot eivät ole vielä olleet pitkäjänteisiä ja suunnitelmallisia toimijoita maahanmuuttajien liikunnan ja kotoutumisen edistämiseksi. Kunnilla, erityisesti suurilla ja keskisuurilla kaupungeilla on tärkeä merkitys maahanmuuttajien liikuntatoiminnan järjestämisessä ja tukemisessa.

3 Visiot

3.1 Maavisio

Suomi on yhteiskunta, jossa maahanmuuttajilla on yhdenvertainen mahdollisuus toteuttaa liikunnallista elämäntapaa ja kokea yhteisöllisyyttä liikunnan avulla.

Visiota tukevia linjauksia ovat mm.:

- Liikuntakulttuurin piirissä on yleisesti hyväksytty "Liikuntaa kaikille" -ideologia (Sport for All; Unescon ja Euroopan neuvoston asiakirjat).
- Liikuntalain tarkoituksena on mm. edistää liikunnan avulla tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta sekä tukea kulttuurien moninaisuutta ja ympäristön kestävästä kehitystä.
- Maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain mukaan kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena työelämään sekä yhteiskunnan muuhun toimintaan osallistuminen ja samalla oman kielen ja kulttuurin säilyttäminen.
- Opetusministeriön strategiassa 2020 päämääräksi asetetaan, että maahanmuuttajat ovat aktiivisia toimijoita yhteiskunnassa. Maahanmuuttajataustaisten nuorten koulutustaso ja harrastusaktiiviteetti on kantaväestön tasolla. Opetusministeriö edesauttaa monikulttuuristen, suvaitsevien ja kannustavien yhteisöjen toimintaa.
- Valtioneuvoston periaatepäätöksessä *Liikunnan edistämisen linjat* asetetun vision mukaan Suomi on yhteiskunta, jossa kaikilla on yhdenvertainen mahdollisuus toteuttaa liikunnallista elämäntapaa ja kokea yhteisöllisyyttä liikunnan avulla. Liikunta ymmärretään olennaiseksi osaksi yksilön ja yhteiskunnan hyvinvointia. Liikunnan edellytykset turvataan kansalaisten, yhteisöjen ja yhteiskunnan kestäväillä valinnoilla yhteisesti.

3.2 Kunta- ja seuravisio

Kuntavisiossa maahanmuuttajien liikunta:

- integroituu kunnan laajempaan kotouttamisohjelmaan ja verkottuu kunnan opetustoimen, terveystoimen, sosiaalitoimen ja kulttuuritoimen sekä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa
- verkottuu kunnan vaikutusalueella toimivien liikuntajärjestöjen, maahanmuuttajayhdistysten, kulttuurijärjestöjen kanssa kotouttamisen sisältyessä näiden toimintaan

- sisältää maahanmuuttajien liikuntaa koordinoivan henkilön nimeämisen, pois sulkematta kaikkien liikuntatoimen henkilöstöön kuuluvien vastuuta maahanmuuttajien liikuntapalveluiden tuottamiseen osallistumisesta
- tarjoaa maahanmuuttajille kunnan liikuntapalveluiden tarjonnasta ja saatavuudesta informoivan **palveluverkoston**
- tarjoaa säännöllisesti kunnan liikuntatoimintaa evästävän keskustelufoorumin (seuraparlamentti tai vastaava tapaaminen), jossa myös maahanmuuttajat ovat edustettuina
- tarjoaa aktiivisesti maahanmuuttajille soveltuvia liikuntapalveluja
- sisältää talousarvioon varatun määrärahasurssin maahanmuuttajien erityistarpeiden tukemiseksi liikunnassa
- kiinnittää liikuntapaikkojen käyttöpolitiikassa huomiota maahanmuuttajien erityistarpeisiin
- ottaa maahanmuuttajat mukaan liikuntapolitiikan päätöksentekoon.

Liitteenä on visiota koskeva havainnekuva.

Kuntien osalta tulee ottaa huomioon, että erikokoisilla kunnilla on hyvin erilaiset tarpeet ja mahdollisuudet vaikuttaa toiminnan järjestämiseen maahanmuuttajataustaisille henkilöille. Periaate kaikissa kunnissa voi olla samankaltainen, mutta resurssit vaihtelevat huomattavasti kuntien asukasmäärien perusteella.

Asukasmäärältään suuremmissa, yli 50 000 asukkaan kunnissa, on mahdollista toimia siten, että liikuntatoimen henkilöstössä on nimettynä maahanmuuttajien liikuntatoiminnasta vastaava liikuntaviranhaltija. Näissä kunnissa on myös maahanmuuttajataustaisia liikuntayhdistyksiä sekä seuroja, joilla on mahdollisuus ottaa huomioon ko. väestöryhmiä. Lisäksi seuraparlamenteissa (liikuntatoimen ja seurojen yhteistapaamiset) voidaan ottaa huomioon myös maahanmuuttajien liikunnan erityiskysymyksiä.

Asukasmäärältään pienemmissä, alle 50 000 asukkaan kunnissa, on otettu huomioon maahanmuuttajien liikunnan kehittämistarpeita pääasiassa inklusioperiaatteen mukaisesti. Tämä edellyttää liikuntatoimen henkilöstön sekä suurimpien seurojen edustajien kouluttamista toimimaan myös maahanmuuttajien liikunnallisia tarpeita huomioiden.

Urheilu- ja liikuntaseuravisio

Visio tarkoittaa

- että seuran vuosikokouksessa ja johtokunnan päätöksenteossa on otettu selkeästi myönteinen kanta maahanmuuttajien osallistumisesta seuran toimintaan
- että seura tarjoaa mahdollisuuden maahanmuuttajille osallistua seuran eri toimintamuotoihin, mukaan lukien toimintaa koskevaan päätöksentekoon
- että seura toimii yhteistyössä vaikutusalueen muiden sellaisten tahojen kanssa, jotka edistävät maahanmuuttajien kotouttamista
- että seurassa on henkilö, jonka vastuuseen sisältyy maahanmuuttajien vastaanotosta ja palveluista huolehtiminen
- että seura tiedottaa erityisesti maahanmuuttajille mahdollisuudesta osallistua seuran toimintaan.

4 Kehittämishojelman tavoitteet ja periaatteet

4.1 Inklusioperiaate

Kehittämishojelma on laadittu mahdollisimman kattavasti inklusioperiaatteelle. Sen mukaisesti lähtökohtana on, että maahanmuuttajat käyttävät kaikille tarkoitettuja kuntien sekä urheilu- ja liikuntaseurojen liikuntapalveluja. Periaate sisältää myös ajatuksen, että kaikille tarkoitettujen liikuntapalvelujen saatavuutta voidaan tarvittaessa lisätä erityistoimenpitein. Lisäksi periaate pitää sisällään ajatuksen kantaväestön ja maahanmuuttajien vuorovaikutuksesta, jossa molemmat osapuolet voivat saada virikkeitä toistensa osaamisesta ja kokemuksesta. Näin inklusio voi rikastaa sekä maahanmuuttajien että kantaväestön liikuntakulttuuria.

Inklusion ohella saatetaan tarvita myös maahanmuuttajien omaa, erillistä liikuntatoimintaa. Kotoutumisen näkökulmasta tavoitteena tulee olla toiminta, joka antaa valmiuksia osallistua yleiseen liikuntatoimintaan. Erillistoiminnan tarve kotouttamislähtökohdista punnitaan aina tapauskohtaisesti. Maahanmuuttajien liikunnan omat erilliset järjestöt voivat luoda toiminnallaan edellytyksiä myös integroitumiselle, kotoutumiselle ja inklusiolle.

4.2 Liikuntatoimen yleiset tavoitteet

Kehittämishojelmassa lähtökohtana pidetään, että liikuntalaissa, valtioneuvoston periaatepäätöksessä liikunnan edistämisen linjoissa ja valtion liikuntabudjetissa, asetetut liikunnan tavoitteet ovat myös tavoitteita maahanmuuttajien kotouttamistyössä liikunnan avulla.

4.3 Kehittämishojelman kohderyhmät ja painopisteet

4.3.1 Maahanmuuttajalapsen ja -nuoren

Lasten ja nuorten liikunnan edistäminen on aina ollut suomalaisen liikuntapolitiikan keskeisiä tavoitteita. Jokaisella lapsella on oikeus liikkua iloa ja riemua kokiensa omassa lähiympäristössään joka päivä. Kohderyhmän valinnan perusteluna käytetään lisäksi liikunnan

suurta suosiota lasten ja nuorten keskuudessa, liikunnan korvaamatonta merkitystä lapsen kasvulle ja kehitykselle sekä kasvuikää ihanteellisena liikuntataitojen omaksumisvaiheena. Myös ”Minkä nuorena oppii, sen vanhana taitaa” -totuus korostaa nuoruusiän liikunnan merkitystä koko ihmisen elinkaaren ajan. Lasten ja nuorten liikunta onkin perusteidensa vuoksi ollut suhteellisen hyvin resursoitu liikunnan osa-alue. Liikuntamahdollisuuksien tarjoaminen lapsille ja ja nuorille tuleekin olla kehittämistoimenpiteiden kiireellisyyjärjestyksen kärjessä myös kotouttamistoimenpiteinä.

Lasten ja nuorten toiminnan kautta voidaan aktivoida myös perheitä olemaan mukana liikuntakulttuurin eri toiminnoissa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin maahanmuuttajanuoriin, jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Erityiskohderyhmiä ovat 15–30-vuotiaat maahanmuuttajapojat ja -miehet, jotka ovat tulleet Suomeen peruskoulun loppuvaiheessa tai oppivelvollisuusiän ylittäneinä. Toinen erityiskohderyhmä on paljon kotitöissä tai muuten kotona aikaa viettävät maahanmuuttajatytöt ja -naiset.

4.3.2 Aikuisten maahanmuuttajien terveyttä edistävä liikunta

Valtioneuvoston liikuntaa koskeissa periaatepäätöksissä yhteisenä tavoitteena on, että liikuntaharrastus ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät. Tämä perustuu liikunnan sairauksia ennaltaehkäisevään sekä terveyttä ja toimintakykyä lisäävään sekä yhteisöllisyyttä kasvattavaan merkitykseen. Erityishuomiota kiinnitetään liikuntaerojen kaventamiseen ja liikunnan kannalta heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien liikunnallisuuden tukemiseen. Valtioneuvoston periaatepäätöksissä asetetut tavoitteet perustuvat osaltaan kantaväestön terveydentilasta hankittuun tietoon ja havaittuihin terveysuhkiin. Maahanmuuttajien osalta terveyttä ja hyvinvointia koskeva tutkimustieto on puutteellista eikä tarjoa samaa tietoperustaa terveyttä edistävälle liikunnalle.

Liikunnan terveyttä edistävää vaikutusta voidaan kuitenkin pitää yleispätevänä ja valittua painopistettä perusteltuna. Liikunnan mahdollisuus mielenterveyttä kohentavana tekijänä maahanmuuttajien kohdalla on otettava huomioon.

Valtioneuvoston periaatepäätöksiin perustuen on mahdollista saada hanketukea erilaisten valtakunnallisten ohjelmien kautta. Kohderyhmän valinta painopisteeksi perustuu osaksi terveyttä edistävän liikunnan resursointiin ja maahanmuuttajien mahdollisuuksiin saada näistä ohjelmista tukea. Tässä tulee ottaa huomioon myös ikääntynyt maahanmuuttajaväestö.

4.3.3 Urheilu- ja liikuntaseurojen toiminta maahanmuuttajille

Kotoutuminen tapahtuu paikallistasolla. Urheilu- ja liikuntaseuraverkosto kattaa koko Suomen ja on suomalaisen liikuntaharrastuksen peruspilari. Monet urheilu- ja liikuntaseurat ovat käynnistäneet kamppanjoita ja projekteja tehdäkseen urheiluseuratoimintaan osallistumisen maahanmuuttajille helpoksi. Käynnistetyt, laadukkaat ja toimivat projektit ovat kehittämisohjelman kotouttamistyössä saavutettu vahvuus ja tätä toimintaa tulee jatkaa ja edelleen vahvistaa. Kuitenkin on otettava tällöin huomioon, että opetusministeriö edellyttää tukemiltaan hankkeilta valtakunnallista merkitystä.

5 Kehittämistoimenpiteet

Kehittämistoimenpide nro 1 (normiohjaus)

Opetusministeriö antaa ohjeen, jonka tavoitteena on lisätä maahanmuuttajien tarpeiden huomioon ottamista ja käytäntöjen yhtenäisyyttä liikuntapaikkojen käyttöpolitiikassa.

Kuvaus- ja perusteluosa

Maahanmuuttajien asemaa ja kotouttamista sääteleviä keskeisiä lakeja ovat kotouttamislaki, yhdenvertaisuuslaki ja ulkomaalaislaki.

Liikunnan toimialalla kotouttamistoiminnankin kannalta keskeisin säädös on liikuntalaki. Laki korostaa tasa-arvon, suvaitsevaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden huomioonottamista.

Liikuntalaki antaa ministeriölle oikeuden antaa liikuntalain nojalla myönnettäviä avustuksia koskevia tarkempia ohjeita. Liikuntapaikkojen avustamisen osalta ministeriö voi antaa määräyksiä koskien hankkeen toiminnallisuutta, teknistä laatua, turvallisuutta ja energiatehokkuutta.

Maahanmuuttajien näkökulmasta liikuntapaikkapalveluiden toiminnallisuudessa ovat näkyvimpinä ongelmina olleet erityisesti muslimiväestön kohdalla suomalaiseen uimahalli- ja kylpyläkulttuuriin sisältyvät hygieniasäännökset, pukeutumissäännökset kuten uima-asujen käyttöä koskevat ohjeet ja uima-asuja koskevat laatuvaatimukset.

Suomessa on noin 250 uimahallia ja käyttäjinä tulevat enenevässä määrin olemaan maahanmuuttajat. Kielitaidosta ja erilaisesta kulttuuritaustasta johtuen väärinymmärrysten vaara on ilmeinen uimahallin tapaisessa kompleksisessa laitoksessa. Esitettyä ohjetta laadittaessa tulee pohtia eri liikuntapaikkojen saavutettavuutta maahanmuuttajien näkökulmasta. Ohje voisi toimia koulutusmateriaalina esimerkiksi uimahallien kohdalla Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliiton järjestämässä koulutustilaisuuksissa uimahallien henkilöstölle.

Kehittämistoimenpide nro 2 (resurssiohjaus/ toimintamääräraha)

Liikuntajärjestö, joka tarkoituksensa perusteella edistää maahanmuuttajien liikuntaa valtakunnallisesti, ja jonka toiminnan tarkoitus ei ole päällekkäinen jo olemassa olevan, avustettavaksi hyväksytyin liikuntajärjestön kanssa, voidaan hyväksyä liikuntalain 7 §:ssä tarkoitetuksi liikuntajärjestöksi.

Kuvaus- ja perusteluosa

Valtionavustus liikuntajärjestöjen toimintaan (yleisavustukset)

Liikuntalain mukaan valtionavustusta voidaan myöntää mm. valtakunnallisten liikuntajärjestöjen toimintaan.

Liikuntalain mukaan liikuntajärjestön, joka voi saada toimintaansa valtionavustusta, tulee olla valtakunnallinen tai alueellinen rekisteröity yhdistys, jonka sääntöjen mukaisena pääasiallisena tarkoituksena on liikunnan järjestäminen tai muu liikunnan edistäminen. Uusia valtionapuun oikeutettuja liikuntajärjestöjä hyväksyttäessä edellytyksenä on, että

1. järjestön pääasiallisena toimialana on liikuntatoiminta
2. järjestön toiminta on valtakunnallista
3. kyseisellä liikuntalajilla on kansainvälinen organisaatio ja /tai kansainvälinen kilpailujärjestelmä, ja/tai laji on kansallisesti merkittävä.

Valtakunnallisuuden edellytyksenä on, että toiminnalla on maakunnallista kattavuutta ja että järjestöllä on kattavasti jäsenyhdistyksiä ja niissä jäseniä sekä harrastajia. Kustakin lajista valtionapukelpoiseksi hyväksytään vain yksi valtakunnallinen lajiliitto.

Harkitessaan järjestön hyväksymistä valtionapukelpoiseksi ministeriön tulee ottaa huomioon järjestön toiminta liikunnan järjestämiseksi ja muu liikuntaa edistävä toiminta sekä se, miten järjestö ottaa toiminnassaan huomioon urheilun eettiset periaatteet.

Tällä hetkellä on vireillä liikuntalain muutos. Opetusministeriön työryhmämuistiossa Ehdotus liikuntalain ja -asetuksen muuttamiseksi (2009:28) ehdotetaan, että yleisistä valtionavustukseen oikeutettujen liikuntajärjestöjen hyväksymisperusteista voidaan poiketa kielellisiä tai muita vähemmistöjä edustavien järjestöjen osalta.

Opetusministeriö hyväksyi vuonna 2000 Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n jäsenjärjestön Suomen monikulttuurinen liikuntaliitto ry:n (FIMU) valtionapukelpoiseksi liikuntajärjestöksi. FIMU on ilmaissut säännöissään toimintansa tarkoituksiksi *edistää ja kehittää monikulttuurista liikuntaa, sekä toimia monikulttuurisella alalla toimivien jäsenten valtakunnallisena liittona. Fimu:n toiminnan perustana ovat liikunnan eettiset arvot ja urheilun reilun pelin periaatteet. Toiminnassa pyritään edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa.*

FIMUn lisäksi valtionapukelpoisuutta on hakenut Liikuntaa ja kulttuuria kansainvälisesti LIIKKUKAA ry. Järjestö on ilmaissut tavoitteensa seuraavasti: *Liikkukaa ry:n tavoitteena on edistää aktiivista osallistumista, kulttuurien monimuotoisuutta sekä tasavertaisia mahdollisuuksia suomalaisessa yhteiskunnassa liikunnan ja muun kulttuuritoiminnan avulla.*

Haettua valtionapukelpoisuutta ei kuitenkaan ole myönnetty, koska valtionavustuksen piirissä on jo ollut yksi tämän alan järjestö.

Sen sijaan järjestöä on avustettu erityisavustuksin.

Kehittämistoimenpide nro 3

Liikuntalain mukaan valtionapukelpoisuuden saaneen liikuntajärjestön valtionavusta voidaan korottaa, mikäli järjestö toiminnassaan ottaa huomioon kielellisten tai muiden vähemmistöjen liikunnalliset erityistarpeet. Maahanmuuttajien erityistarpeita arvioitaessa arviointikriteerinä tulee ottaa huomioon toiminnan valtakunnallisuus.

Kuvaus- ja perusteluosa

Liikuntalain mukaan valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon se, miten järjestö toimii liikuntalain tarkoituksen toteuttamiseksi. hakijoiden keskinäisessä vertailussa otetaan huomioon järjestön toiminnan laatu ja laajuus sekä yhteiskunnallinen merkitys.

Liikuntalain tarkoitussäännöksessä mainitaan tasa-arvo, suvaitsevaisuus ja monikulttuurisuus lain mukaan edistettävänä asiana. Maahanmuuttajien kotouttaminen järjestön toiminnassa voi korottaa toiminta-avustuksen määrää, mikäli toiminnalla voidaan katsoa olevan valtakunnallista merkitystä. Lajiliitot voivat siis saada korotettua valtiontukea, jos ne järjestävät monikulttuurista liikuntatoimintaa.

Kehittämistoimenpide nro 4 (Erityisavustukset)

Opetusministeriön myöntäessä erityisavustusta maahanmuuttajien liikunnan edistämiseksi arviointikriteereinä käytetään

- a) hankkeen tavoitteiden ja kehittämissuunnitelmassa hyväksytyjen tavoitteiden vastaavuutta**
- b) inklusioperiaatteen toteutumista**
- c) hankkeen uutuusarvoa**
- d) selkeästi ilmaistun ja raportoidun lopputuloksen hyödynnettävyyttä valtakunnallisesti**
- e) hankkeen yhteistyösuuntautuneisuutta saman alan toimijoiden kesken.**

Kuvaus- ja perusteluosa

Erityisavustus on avustusmuoto, jota käytetään kehittämistyön tukena mm. lasten ja nuorten liikunnassa sekä terveyttä edistävän liikunnan kehitystyössä. Erityisavustus myönnetään määräaikaan projekteihin valtionavustuslain perusteella. Lain mukaan avustus voidaan myöntää

1. investointiavustuksena aineellisen tai aineettoman hyödykkeen hankintaan;
2. hankeavustuksena kokeilu-, käynnistämisen-, tutkimus- tai kehittämishankkeeseen taikka muuhun tarkoitukseltaan rajattuun hankkeeseen;
3. apurahana, stipendinä tai avustuksena hakijan henkilökohtaiseen käyttöön tai hankkeeseen;
4. muuna 1–3 kohdassa tarkoitettuun verrattavana erityisavustuksena.

Myönnettäessä erityisavustusta maahanmuuttajien kotoutumiseen otetaan arviointikriteereinä huomioon kehittämistoimenpiteenä mainitut kriteerit. Myöntöpäätökseen sisällyte-

tään aina ehto loppuraportista, jossa tulee esittää arviointikriteerien toteutuminen hankkeen osalta.

Kehittämistoimenpide nro 5 (Erityisavustus)

Opetusministeriö varaa vuoden 2011 valtion talousarvioon määrärahan osoitettavaksi kehittämisohjelman painopisteiden suuntaisesti painotuksen ollessa maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotouttamisessa liikunnan avulla.

Kuvaus- ja perusteluosa

Kehittämistoimenpide tukee kehittämisohjelman painopistevalintaa.

Toimenpide-esitys koostuu kahdesta vaiheesta.

Vaihe 1

Vuoden 2010 aikana Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johdolla luodaan toteutusmalli maahanmuuttajanuorten kotouttamisesta liikunnan avulla. ELY-organisaatioon sisältyvät liikunta-asioiden ohella myös maahanmuuttaja-asiat. Tämä tarjoaa hyvän mahdollisuuden hyödyntää liikunnan kotouttamismallin rakentamisessa ELYjen laaja-alaista osaamista maahanmuuttaja-asioissa. Malliin rakennetaan myös seurantajärjestelmä kotoutuksen onnistumisesta. Toimenpiteen tavoitteena on haastaa maahanmuuttajanuoret yhdessä kantaväestönuorten kanssa omatoimisesti kehittämään omaa liikunnan kotouttamisen koulutus- ja kehittämismallia. Opetusministeriön nuorisoyksikkö ja Nuori Suomi ovat tarjoutuneet tukemaan mallin rakentamista.

Yhteistyötahoina voivat toimia myös alueen liikuntaopistot.

Vaihe 2

Vuoden 2011 aikana mallin toteutus otetaan käyttöön hanketuen avulla.

Kokeiluun osallistuvista päätetään vuotta 2011 koskevien toiminnallisten tulossopimusten tarkennusten yhteydessä. Kokeilu kestää kolme vuotta.

Kehittämistoimenpide nro 6 (Erityisavustus)

Liikkuva koulu -hankkeen pilotteja valittaessa huolehditaan siitä että pilottikoulujen joukossa on vähintään yksi koulu, jossa on suhteellisesti paljon maahanmuuttajia.

Kuvaus- ja perusteluosa

Hallitus päätti politiikkariihessä (24.2.2009), että vuoden 2009 aikana käynnistetään "Liikkuva koulu" -hanke, jossa jalkautetaan kaikkiin peruskouluihin kouluikäisten liikuntasuositukset. Hanke toteutetaan opetus-, sosiaali- ja terveysministeriön sekä puolustushallinnon yhteistyönä.

Opetusministeriö asetti 1.9.2009 valmisteluryhmän valmistelemaan Liikkuva Koulu -hankkeen toteuttamista. Valmisteluryhmä on syksyn 2009 aikana kartoittanut koulupäivän liikunnallistamiseksi tehtyjen hankkeiden kokonaisuutta, näiden sisältöjä sekä todettuja tuloksia. Lisäksi valmisteluryhmä on selvittänyt Liikkuva koulu -hankkeen tietopohjaan ja

osaamisen kartuttamiseen liittyviä seikkoja sekä mm. pohtinut kouluikäisten fyysisen toimintakyvyn seurannan käynnistämistä.

Hankkeelle alkuvuodesta 2010 nimettävän ohjausryhmän johdolla valitaan pilottikoulu, luodaan hanketta tukevaa tutkimustoimintaa sekä aloitetaan mahdollinen materiaali-tuotanto ja organisoidaan koulutusta ja ohjausta hankkeessa mukana oleville koulujen rehtoreille ja opettajille. Hankkeen pilotit käynnistetään elokuussa 2010.

Toimenpide nro 7 (Sektoritutkimus)

Maahanmuuttajien fyysisen aktiivisuuden määrän, laadun ja sosiaalisten suhteiden kehittymisen monitorointiin luodaan systemaattinen, vertailu- ja seurantatietoa tuottava toteuttamistapa.

Kuvaus- ja perusteluosa

Informaatio-ohjauksen edellytyksiä voidaan lisätä hankkimalla tutkimuksen avulla systemaattista tietoa ohjauksen piiriin kuuluvasta asiakokonaisuudesta. Tällä hetkellä on vireillä tai jo tehty useita tutkimuksia ja selvityksiä maahanmuuttajien liikunta-aktiivisuudesta ja liikunnan merkityksestä maahanmuuttajien kotoutumisessa:

- Pois-paitsiosta: maahanmuuttajien liikuntaharrastukset ja vapaa-ajanvietto Suomessa
- Kohtaamisia liikunnan kentällä: liikunnan suvaitsevaisuushankkeiden arviointi 1996–2002
- Liikunnan merkitys maahanmuuttajien akkulturaatiossa (Rinne Risto. 2009–. Post doc -tutkimus, Turun yliopisto)
- Liikunta maahanmuuttajien elämässä (Ahjokivi Riitta. 2008. Pro Gradu-tutkielma, Jyväskylän yliopisto)
- Maahanmuuttajat ja liikunta: liikuntaharrastukseen vaikuttavat tekijät ja liikuntapaikkojen saavutettavuus pääkaupunkiseudulla (Sinisalo Elina. 2009. Pro gradu-tutkielma, Jyväskylän yliopisto)
- Maahanmuuttajaväestön asema opetusministeriön tehtäväalueilla (opetusministeriön politiikka-analyysejä 2009:3).

Maahanmuuttajien määrän nopeasti kasvaessa olisi monitorointityyppisen tutkimuksen käynnistäminen nopeasti tärkeää etenkin muuton alkuvaiheeseen liittyvien tietojen hankkimiseksi. Tutkimuksen järjestämisessä tulisi ottaa huomioon ainakin seuraavat tarkastelunäkökulmat:

- Maahanmuuttajan liikuntaprofiili maahantulovaiheessa
- Maahanmuuttajan liikuntaprofiilin monitorointi tietyin aikajaksoin
- Maahanmuuttajien liikunta-aktiivisuuden esteet Suomessa
- Maahanmuuttajat ja liikuntapalvelujen kysynnän ja tarjonnan vastaavuus
- Maahanmuuttajien liikunnan inklusion seuranta.

Kehittämistoimenpide nro 8 (OPM/VLN-organisaatorakenne)

Vahvistetaan maahanmuuttaja-asioiden käsittelyä opetusministeriön toiminnassa siten, että selvitetään uudistuvan liikuntalain myötä mahdollisuudet perustaa valtion liikuntaneuvostolle jaosto, jonka tehtäviin kuuluu käsitellä myös maahanmuuttajien liikunnan edistämiseen liittyviä sisältöjä.

Kuvaus- ja perusteluosa

Liikuntalain uudistamista pohtineen työryhmän muistiossa esitetään, että valtion liikuntaneuvoston tehtäviä ja rakennetta muutetaan. Uudistuksen myötä liikuntaneuvoston strateginen asiantuntijarooli vahvistuu sekä mahdollisuudet laajakantoisten ja periaatteellisten liikuntapoliittisten kokonaisuuksien käsittelyyn paranee. Liikuntaneuvoston uudeksi tehtäväksi ehdotetaan laajasti liikunnan kehitystä kartoittavan kokonaisarvioinnin tuottamista toimikausittain.

Lakisääteisestä jaostorakenteesta (nyk. liikuntapolitiikan jaosto, erityisryhmien liikunnan jaosto ja liikuntatieteen jaosto) luovutaan, jotta liikuntaneuvoston reagointikyky ajankohtaisiin liikuntakysymyksiin sekä edellytykset valtionhallinnon liikuntapoliittisten toimenpiteiden vaikutusten arviointiin paranevat.

Maahanmuuttajien määrän ennakoidaan lähitulevaisuudessa kasvavan. Valtionhallinnon on osaltaan valmistauduttava reagoimaan liikuntakulttuurin kannalta laajakantoisiin ja periaatteellisiin kysymyksiin, joita mahdollisesti nousee esille. Valtion liikuntaneuvosto jaostoineen on luonteva taho antamaan ministeriön päätöksenteossa tarvittavaa asiantuntijatukea sekä arvioimaan toteutettua liikuntapolitiikkaa myös maahanmuuttajien liikunnan edistämisen kannalta.

Kehittämistoimenpide 9 (Valtakunnallinen foorumi)

Organisoidaan maahanmuuttajien liikuntaa koskeva valtakunnallinen foorumi nykyisten, valtakunnallisten liikuntafoorumien, Liikuntatieteellisten päivien ja Liikuntapoliittisten neuvottelupäivien yhteyteen.

Kuvaus- ja perusteluosa

Säännöllisen valtakunnallisen keskustelufoorumin järjestämiseksi maahanmuuttajien liikunnasta hyödynnetään olemassaolevia liikunnan valtakunnallisia neuvottelupäiviä. Opetusministeriö tukee kehittämistoimenpiteessä mainittujen päivien järjestämistä ja voi osaltaan edistää maahanmuuttajien sidosryhmien kanssa sovitun agendan hyväksymistä päivien ohjelmaan. Seuraavat Liikuntapoliittiset neuvottelupäivät järjestetään vuonna 2011. Päivien järjestäjä Liikuntatieteellinen Seura on sisällyttänyt maahanmuuttajafoorumin päivien ohjelmaluonnokseen.

Kehittämistoimenpide nro 10 (Seuranta)

Maahanmuuttajien liikunnan avulla tapahtuneen kotouttamisen seuraamiseksi otetaan käyttöön seuraavat indikaattorit:

- **Maahanmuuttajien liikuntaharrastuksen määrä, laatu ja kehitys**
- **Maahanmuuttajien oma arvio liikuntapalvelujen tarjonnasta.**

Kuvaus- ja perusteluosa

Ohjelman vaikuttavuuden varmistamiseksi on välttämätöntä seurata, kuinka toimenpidesitykset lähivuosina toteutuvat. Tätä tarkoitusta varten tehdään alan organisaatioiden kanssa yhteistyössä seuranta, jonka tärkeimmät mittarit on kuvattu ohessa. Seuranta toteutetaan vuosittain.

Lähteet ja kirjallisuus

Kati Myrén: Pois paitsiosta. LIKES-julkaisu 122. Jyväskylä, 1999.

Kati Myrén: Kohtaamisia liikunnan kentällä – liikunnan suvaitsevaisuushankkeiden arviointi 1996–2002. LIKES-julkaisu 143. Jyväskylä, 2003.

Liikuntaa ja kulttuuria kansainvälisesti – Liikkukaa! ry: Liikkukaa ry:n ehdotus Suomen monikulttuurisen liikunnan kehittämiseksi vuodesta 2010 eteenpäin.

Liikuntaa ja urheilua Suomessa – liikuntaopas maahanmuuttajille. SLU-julkaisu 5/2003.

Liikunta on yhteinen kieli – hyvän seuran opas monikulttuuriseen arkeen. SLU-julkaisu 7/2004.

Maahanmuuttajien liikunta kunnissa. SLU-julkaisu 3/2007.

Pohjoismaiset politiikat ja käytännöt etnisten vähemmistöjen ja monikulttuurisuuden tasa-arvoisesta kohtelusta liikunnassa. Net Effect Oy, 2008.

Riitta Ahjokivi: Liikunta maahanmuuttajien elämässä. Liikuntapedagogiikan pro gradu. Jyväskylän yliopisto, 2008.

Opetusministeriön maahanmuuttopoliittiset linjaukset 2009. Opetusministeriön julkaisuja 2009:48.

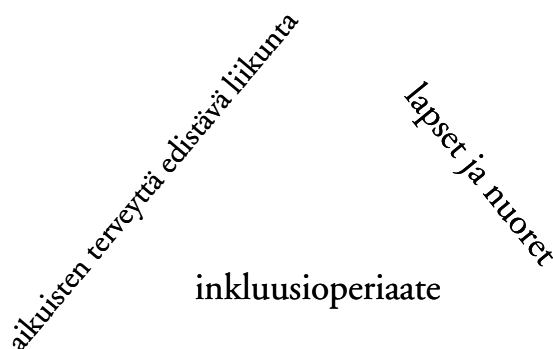
Liikkukaa ry:n yhteistyöehdotus Suomen monikulttuurisen liikunnan kehittämiseksi vuodesta 2010 eteenpäin. Liikkukaa ry, 2009.

Valtioneuvoston periaatepäätös liikunnan edistämisen linjoista. Opetusministeriön julkaisuja 2009:17.

Maahanmuuttajaväestön asema opetusministeriön tehtäväalueilla. Opetusministeriön politiikka-analyyseja 2009:3.

Maavisio

Suomi on yhteiskunta, jossa maahanmuuttajilla on yhdenvertainen mahdollisuus toteuttaa liikunnallista elämäntapaa ja kokea yhteisöllisyyttä liikunnan avulla.

Kuntavisio

Kunnalla on...

- maahanmuuttajien liikuntaa koordinoiva henkilö
- infopiste liikuntapalveluiden tarjonnasta ja saatavuudesta maahanmuuttajille
- säännöllinen liikuntatoimintaa käsittelevä keskustelufoorumi

Kunta...

- huomioi maahanmuuttajien liikunnan kunnan toteuttamisohjelmassa
- tekee yhteistyötä liikuntajärjestöjen, maahanmuuttajayhdistysten ja kulttuurijärjestöjen kanssa
- tarjoaa aktiivisesti maahanmuuttajille soveltuvia liikuntapalveluja
- varaa talousarvioon määrärahan maahanmuuttajien erityistarpeiden tukemiseksi liikunnassa
- huomioi liikuntapaikkojen käyttöpolitiikassa maahanmuuttajien erityistarpeet
- ottaa maahanmuuttajat mukaan liikuntapolitiikan päätöksentekoon

Seuravisio

Seuralla on...

- selkeästi myönteinen kanta maahanmuuttajien osallistumisesta seuran toimintaan
- henkilö, jonka vastuuseen sisältyy maahanmuuttajien vastaanotosta ja palveluista huolehtiminen

Seura...

- tarjoaa maahanmuuttajille mahdollisuuden osallistua seuran eri toimintamuotoihin, myös päätöksentekoon
- tekee yhteistyötä muiden maahanmuuttajien toteuttamista edistävien tahojen kanssa
- tiedottaa erityisesti maahanmuuttajille mahdollisuudesta osallistua seuran toimintaan

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 978-952-485-879-3 (nid)

ISBN 978-952-485-880-9 (PDF)

ISSN 1458-8102 (Painettu) 1797-951X (PDF)

Julkaisumyynti:

Yliopistopaino
PL 4 (Vuorikatu 3)
00014 Helsingin Yliopisto
puhelin (09) 7010 2363
faksi (09) 7010 2374
books@yopaino.helsinki.fi
www.yliopistopaino.helsinki.fi

Bokförsäljning:

Universitetstryckeriet
PB 4 (Berggatan 3)
00014 Helsingfors Universitet
telefon (09) 7010 2363
fax (09) 7010 2374
books@yopaino.helsinki.fi
www.yliopistopaino.helsinki.fi